

FN:s Barnrättskommittés rekommendationer till Sverige – Hälso- och sjukvårdens område

Den 7 mars 2023 kom [FN:s barnrättskommittés sammanfattande slutsatser och rekommendationer om Sveriges arbete utifrån barnkonventionen](#). Denna sammanfattning lyfter ut de rekommendationer som rör hälso- och sjukvårdens ansvarsområde.

Innehåll

Hälsa och hälso- och sjukvård	2
Psykisk ohälsa.....	2
Ungdomshälsa.....	3
Rätten till liv, överlevnad och utveckling	3
Icke-diskriminering.....	4
Barn med funktionsnedsättning.....	3
Respekt för barnets åsikter	4
Datainsamling	4
Våld mot barn, inklusive sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp	5

Hälsa och hälso- och sjukvård

Rekommendationer (punkt 32):

- Skärp åtgärder, bland annat genom utbildning av hälso- och sjukvårdspersonal, för att **säkerställa att barn i missgynnade eller marginaliserade situationer**, inklusive barn i alternativ omvårdnad, barn som lever i fattigdom, barn som är asylsökande och flyktingar och barn som inte identifierar sig med det kön de tilldelats vid födseln, **får snabb och effektiv tillgång till god hälso- och sjukvård.**
- Öka familjers **medvetenhet om amningens betydelse.**

Psykisk ohälsa

Rekommendationer (punkt 33):

- Stärk barnpsykiatriens vårdtjänster och program, bland annat genom att säkerställa:
 - att det finns **tillgång till psykoterapeutisk behandling** på skolor och i lokalsamhällen inom alla regioner,
 - att det finns ett **tillräckligt antal kvalificerade yrkespersoner**, bland annat barnpsykologer och barnpsykiatriker, för att snabbt kunna tillgodose barns behov av psykiatrisk vård, och
 - att sådana **tjänster anpassas för att tillgodose de specifika behoven** hos särskilt flickor, asylsökande barn och flyktingbarn, barn med funktionsnedsättning, samt barn som är homosexuella, bisexuella, transpersoner och intersexuella.
- Investera i **preventiva åtgärder**, tar tag i de underliggande orsakerna **till suicid och psykisk ohälsa bland barn.**
- Säkerställ att **barns perspektiv inkluderas** i utvecklingen av de insatser som de har tillgång till.
- Säkerställ att **läkemedel**, bland annat för ångest, depression, psykosomatiska sjukdomar och ADHD, **endast förskrivs till barn när det finns medicinska skäl** och efter en individuell bedömning av barnets bästa. Säkerställ att läkare, barn och deras föräldrar är fullt informerade om icke-medicinska alternativ och eventuella biverkningar förenade med sådana läkemedel.
- Tillhandahåll lokal **utbildning och stöd**, inklusive regelbundna hembesök, **till föräldrar till barn med psykisk ohälsa.**

Ungdomshälsa

Rekommendationer (punkt 34 och 25):

- Säkerställ att barn får **utbildning i sexuell och reproduktiv hälsa** som är anpassad efter deras ålder och som inbegriper utbildning i jämställdhet, sexuell mångfald, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt förebyggande av våld.
- Skärp insatserna för att förhindra och hantera förekomsten av **drog-, alkohol- och tobaksanvändning bland ungdomar**, särskilt på skolor. Säkerställ en **tidig identifiering och lämplig remittering** av ungdomar i behov av behandling.
- Säkerställ att barn och ungdomar med **datorspelsberoende, spelmissbruk eller andra former av nätberoende** får den hjälp och det stöd som de behöver.
- Säkerställ att **inga onödiga medicinska eller kirurgiska behandlingar av intersexuella barn utförs** förrän barnen kan ge sitt upplysta samtycke, och tillhandahåller lämpliga sociala, medicinska och psykologiska tjänster, råd och stöd till intersexuella barn och deras familjer. Tillhandahåll gottgörelse och stöd till intersexuella barn som fått onödig medicinsk eller kirurgisk behandling, bland annat genom att säkerställa att deras tillgång till rättslig prövning inte hindras av preskription.

Rätten till liv, överlevnad och utveckling

Rekommendationer (punkt 19):

- Skärp insatser för att **förhindra självmord bland barn**, inklusive barn med funktionsnedsättning, barn som inte identifierar sig med det kön de tilldelats vid födseln, barn som är transpersoner och ensamkommande asylsökande barn
- Inrätta myndighetsövergripande arbetsgrupper för **granskning av dödsfall bland barn** i syfte att förbättra de preventiva åtgärderna.

Barn med funktionsnedsättning

Rekommendationer (punkt 31):

- Säkerställ rätten hos barn med funktionsnedsättning att **höras och att få lämpligt kommunikationsstöd i allt beslutsfattande som påverkar dem**, att alla beslut bygger på individuella bedömningar och att information om skälen för besluten är tillgänglig.
- Stärk stödet för social delaktighet och individuell utveckling för barn med funktionsnedsättning, bland annat genom att **stärka deras tillgång till personlig assistans, rehabilitering och hjälpmedel**.

Respekt för barnets åsikter

Rekommendationer (punkt 20):

- Säkerställer att alla kommuner och regioner **inför policyer och strukturer, till exempel ungdomsråd**, för att säkerställa att barn deltar i det lokala beslutsfattandet.
- Fortsatt att skärpa åtgärderna för att ge alla barn, inklusive barn i missgynnade situationer, möjlighet att på ett **meningsfullt sätt delta** i familjelivet, lokalsamhället, skolan och **i det kommunala, regionala och nationella beslutsfattandet**.
- Säkerställer att alla berörda yrkespersoner som arbetar med och för barn systematiskt erhåller lämplig **utbildning i barns rätt att höras och att få sina åsikter beaktade**.

Icke-diskriminering

Rekommendationer (punkt 16):

- Åtgärda avsaknaden av **data om diskriminering av barn uppdelade efter ålder**, eftersom ålder finns med bland de diskrimineringsgrunder som är förbjudna enligt lagen.
- Vidta åtgärder för att **komma till rätta med ihållande diskriminering**, bland annat genom rasistiska uttryck, rasistiska attacker och mobbning, av barn i missgynnade situationer.
- Åtgärda **regionala skillnader**, bland annat i **tillgången till god hälso- och sjukvård**, sociala tjänster och utbildning, samt i fråga om rättssystemet.

Datainsamling

Rekommendationer (punkt 10):

- **Stärk system för datainsamling** när det gäller både kvalitativa och kvantitativa indikatorer **som omfattar alla områden av barnkonventionen**, och se till att data delas upp på ålder, kön, funktionsnedsättning, geografisk plats, etniskt och nationellt ursprung, samt socioekonomisk bakgrund, för att möjliggöra analys av barns situation, särskilt barn i utsatta situationer.
- **Stärk insamlingen och analysen av data om diskriminering av barn**, barn med funktionsnedsättning, statslöshet och barn med ”okänd nationalitet”, barns socioekonomiska situation och våld mot barn, inbegripet övergrepp, vanvård och sexuellt utnyttjande.
- Säkerställ ändamålsenlig **samordning och utbyte av data mellan berörda departement och enheter, yrkesgrupper och det civila samhället**, och användningen av data för att utforma, utöva tillsyn av och utvärdera politik och projekt om barns rättigheter.

Våld mot barn, inklusive sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp

Rekommendationer (punkt 25):

- Utarbeta en **övergripande handlingsplan för genomförandet av den nya strategin för att förebygga och bekämpa våld mot barn** och säkerställa att den innehåller riktade åtgärder för flickor, barn med funktionsnedsättning, barn i socioekonomiskt missgynnade situationer, barn som är migranter och barn som tillhör minoriteter, samt att den tilldelas tillräckliga resurser och tar ett helhetsgrepp på sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp.
- Säkerställa att barn har **tillgång till konfidentiella och barnvänliga klagomålsmekanismer**, inklusive hjälplinjer, för att rapportera alla former av våld och övergrepp, och uppmuntrar barn att använda dessa mekanismer.
- Säkerställ att **alla fall av våld mot barn, i och utanför hemmet, utreds och hanteras** på ett ändamålsenligt sätt, samt att gärningsmännen i fall som rör sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp åtalas och tilldöms straff som motsvarar brottets svårighetsgrad.
- Anta lagstiftning i syfte att säkerställa en **sektorsövergripande samordning av utredningar och övergripande kvalitetsstandarder för stödtjänster vid Barnahus**, bland annat vid vittnesförhör, medicinska utvärderingar och terapeutiskt stöd till brottsoffer.
- Skärp åtgärderna för att säkerställa att **alla barn som är offer för eller vittne till våldsbrott snabbt får tillgång till information om rättsmedel för att säkerställa deras återhämtning och återintegrering**, samt barnvänliga och sektorsövergripande rättsmedel och övergripande stöd, bland annat vid Barnahus, i syfte att förhindra sekundär viktigmisering av dessa barn.
- Stärk upplysnings- och utbildningsprogrammen, inklusive kampanjer, under medverkan av barn, för att **öka medvetenheten bland allmänhet, lärare, hälso- och sjukvårdspersonal, socialarbetare och andra yrkesgrupper som arbetar med och för barn** om könsrelaterat våld, sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp, och identifierar och på lämpligt sätt hanterar alla fall som rör våld mot barn, inklusive vanvård och sexuella övergrepp.
- Införliva utbildning om våld mot barn i relevanta **program inom högre utbildning och säkerställa att yrkespersoner som arbetar med och för barn erhåller obligatorisk utbildning om våld**, inklusive om tillämpning av den vägledning som utarbetats av Socialstyrelsen om stöd till barn som riskerar att fara illa.
- Skärp åtgärderna för att **utrota barnäktenskap och förhindra kvinnlig könsstympning**, bland annat genom tilldelning av tillräckliga resurser för upplysningskampanjer, stöd till brottsoffer och utbildning av berörda yrkesgrupper i att identifiera potentiella brottsoffer.

Läs hela rapporten: [FN:s barnrättskommittés sammanfattande slutsatser och rekommendationer om Sveriges arbete utifrån barnkonventionen](#).